

28 november 2012

Ministerie van OCW  
t.a.v. de heer S. Dekker  
Postbus 16375  
2500 BJ Den Haag

**Kenmerk: U12/092/04.04/WG**

**Betreft: bijdrage aan de internetconsultatie bovenbouw HAVO/VWO**

**Geachte heer Dekker,**

Als bijdrage aan uw internetconsultatie bovenbouw HAVO/VWO wil ik u graag de cijfers en inzichten aanbieden van de werking van de aangepaste Cultuurkaart in het schooljaar 2012-2013.

Voor de eerste keer sinds de invoering van het vak CKV financiert u niet langer direct de culturele activiteiten op VO-scholen. Scholen moeten op basis van vrijwilligheid nu zelf een budget vaststellen waarmee ze de (verplichte) culturele activiteiten kunnen betalen.

CJP heeft als uitvoerder van de Regeling Cultuurkaart en mede-initiatiefnemer van de nieuwe Cultuurkaart aan de hand van de deelnamecijfers in het schooljaar 2012-2013 een goed beeld over hoe scholen met de keuzevrijheid omgaan.

CJP heeft in aanloop naar het schooljaar 2012-2013 op meer dan 50 bijeenkomsten gesproken en gediscussieerd met CKV-docenten en directies om het probleem van het cultuurbudget te bespreken en mogelijke oplossingen te komen. Uit deze bijeenkomsten is uiteindelijk de oplossing met de nieuwe Cultuurkaart gekomen zoals die nu geldt.

We durven nu wel met grote zekerheid te stellen dat de positie van het vak CKV direct samenhangt met het beschikbare budget om dat onderwijs in te vullen. Die afhankelijkheid werkt twee kanten op. Hoe beter de CKV-sectie het vak zelf heeft gepositioneerd hoe makkelijker het is om (financiële) ruimte voor het vak te krijgen bij de directie. Maar de Regeling Cultuurkaart zoals die tot schooljaar 2011-2012 gold, helpt zelf in grote mate mee

om het vak een sterkere positie te geven binnen de school. Een direct en geoormerkt budget werkt dus emanciperend en kwaliteitsverhogend voor het vak, omdat de motivatie van de docent een positieve impuls krijgt en er continuïteit in programma's mogelijk is, zodat de expertise kan worden opgebouwd. In dat opzicht is de financiering van het cultuuronderwijs een belangrijke factor als het gaat om de kwaliteit van het onderwijs. Omdat in uw wetsvoorstel juist die kwaliteit van het onderwijs centraal staat, is het onontkoombaar om het beschikbare budget voor de CKV docent mee te nemen in uw onderzoek.

De discussie en uitkomsten over de Regeling Cultuurkaart hebben een belangrijke overeenkomst met uw initiatief wetsvoorstel. Scholen zijn dit schooljaar zelf verantwoordelijk voor het budget voor culturele activiteiten, terwijl de verplichting voor cultuuronderwijs dezelfde is gebleven als vorig jaar. In uw wetsvoorstel worden scholen nu zelf verantwoordelijk voor het onderwijs, terwijl er een verplichting voor culturele vorming blijft. Deze overeenkomst maakt dat de ontwikkelingen rondom de Cultuurkaart een voorspellende waarde hebben als het gaat om de invulling van die verantwoordelijkheid zoals die door u straks wordt gevraagd aan de scholen.

Uit de deelname cijfers van de Cultuurkaart 2012-2013 en een onderzoek onder niet deelnemende scholen blijkt:

- 2/3 van de scholen kiest vrijwillig voor de Cultuurkaart en daarmee voor het vastleggen van een jaarlijks budget per leerling.
- Als een school kiest voor de Cultuurkaart, wordt voor 80% van de aangemelde leerlingen een extra investering gedaan van tien euro per leerling per jaar (mits daar een beloning tegenover staat van minimaal 5 euro per jaar per leerling)
- Van de oorspronkelijke 13,5 miljoen euro beschikbaar voor de financiering van culturele activiteiten via de Cultuurkaart is nu nog ongeveer 7,5 miljoen euro beschikbaar via het nieuwe systeem. Daarmee is net iets minder dan de helft van het budget weggevallen. Scholen compenseren dus maar gedeeltelijk op vrijwillige basis het oude budget voor cultuureducatie, waardoor het aantal activiteiten binnen scholen sterk daalt.
- Er zijn grote regionale verschillen als het gaat om het wel of niet deelnemen aan de Cultuurkaart. Zo zien we een opvallend lage deelname van reformatorisch scholen en vallen bepaalde regio's op door niet deelname. Zo zijn er hele regio's afgevallen ten opzichte van de oude situatie. Dit is vooral opvallend in het Vechtdal/Noordoost Twente, Midden-Limburg en de kop van Friesland en Groningen. De 4 grote steden doen opvallend goed mee, waarbij de Gemeente Den Haag koploper is met 82% deelname.
- Van de scholen die niet deelnemen aan de Cultuurkaart, heeft 80% naar eigen zeggen een lager tot veel lager budget beschikbaar (dus een school die niet mee doet aan de Cultuurkaart compenseert het weggevallen van de Cultuurkaart niet of in zeer beperkte mate).
- 20% van de niet deelnemende scholen heeft helemaal geen budget meer beschikbaar en is nu afhankelijk van gratis culturele activiteiten wil men aan de wettelijke verplichting voldoen.

Budget is een helder criterium als het gaat om te kijken of en welke prioriteit een school heeft voor cultuuronderwijs. Zonder financiële middelen is het lastig om activiteiten te ondernemen. Een aantal

scholen geeft aan zich te beperken tot gratis activiteiten, we hebben nog geen inzichten wat voor activiteiten dat zijn.

Weinig of geen budget betekent in bijna alle gevallen ook dat de culturele activiteiten op een(veel) lager niveau worden gegeven, wat direct gevolgen heeft op de inhoud van de lessen en de positie van het vak op school.

Het is natuurlijk ook interessant om achter de motieven van de niet deelnemers te komen. CJP heeft aan 184 grootste VO-scholen die niet meedoen gevraagd om een kleine enquête in te vullen. Daarvan hebben 72 scholen dit onderzoek ingevuld, waarmee de uitkomsten een goede indicatie geven van de werkelijke situatie.

Het einde van de Cultuurkaart heeft grote gevolgen voor het beschikbare budget op de niet deelnemende scholen. Zo'n 80% van de niet deelnemende scholen geeft aan dat het wegvallen van het budget grote gevolgen heeft voor de financiering van de culturele activiteiten. Van die 80% geeft 20% aan helemaal niets meer te doen.

De cijfers van de Cultuurkaart 2012-2013 laat overduidelijk zien dat een groot aantal scholen direct een andere keuze maakt als het gaat om de invulling van het cultuuronderwijs als de financiering wegvalt, ondanks de beloning van 5 euro per leerling vanuit de culturele instellingen, CJP en fondsen. Het afschaffen van het vak CKV zal dit effect alleen maar versterken en daarmee de situatie onder de niet deelnemers verder verslechteren. Maar ook de scholen die het weggevallen budget via de nieuwe Cultuurkaart zoveel mogelijk proberen te compenseren zullen een andere keuze maken als CKV niet langer meer is ingebed binnen het curriculum.

Het is naïef en ondoordacht om te denken dat verplichte culturele vorming zonder goede inbedding binnen het onderwijs een kwaliteitsverbetering te weeg brengt van het cultuuronderwijs, laat staan dat scholen bereid of in staat zullen zijn om daar voldoende budget voor beschikbaar te stellen.

De cijfers achter de nieuwe Cultuurkaart geven u veel informatie over de mogelijke gevolgen van het initiatief wetsvoorstel. Ik wil u daarom ook aanbieden om gezamenlijk verder onderzoek te doen naar die cijfers en deze diepgaand met ons te analyseren, zodat het beleid rondom het cultuuronderwijs binnen het voortgezet onderwijs op basis van feiten en al bestaande inzichten kan worden verbeterd.

Met vriendelijke groet,



Walter Groenen  
Directeur  
Stichting Cultureel Jongeren Paspoort  
E: [directie@cjp.nl](mailto:directie@cjp.nl)  
T: 020-5210220

cc. Mevr. J. Bussemaker, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

**Bijlage:**

Deelnamecijfers Cultuurkaart 2012-2013 tov schooljaar 2011-2012 obv voorlopige cijfers  
Uitslag onderzoeksvragen van 72 niet-deelnemende scholen (184 scholen waren uitgenodigd)

## Deelnamecijfers

Cultuurkaart 2012-2013 tov schooljaar 2011-2012 obv voorlopige cijfers  
Uitslag onderzoeksvragen van 72 niet-deelnemende scholen (184 scholen waren uitgenodigd)

Aantal deelnemers per provincie in schooljaar 2012-2013 afgezet in % ten opzichte van schooljaar 2011-2012  
(laatste jaar Regeling Cultuurkaart)

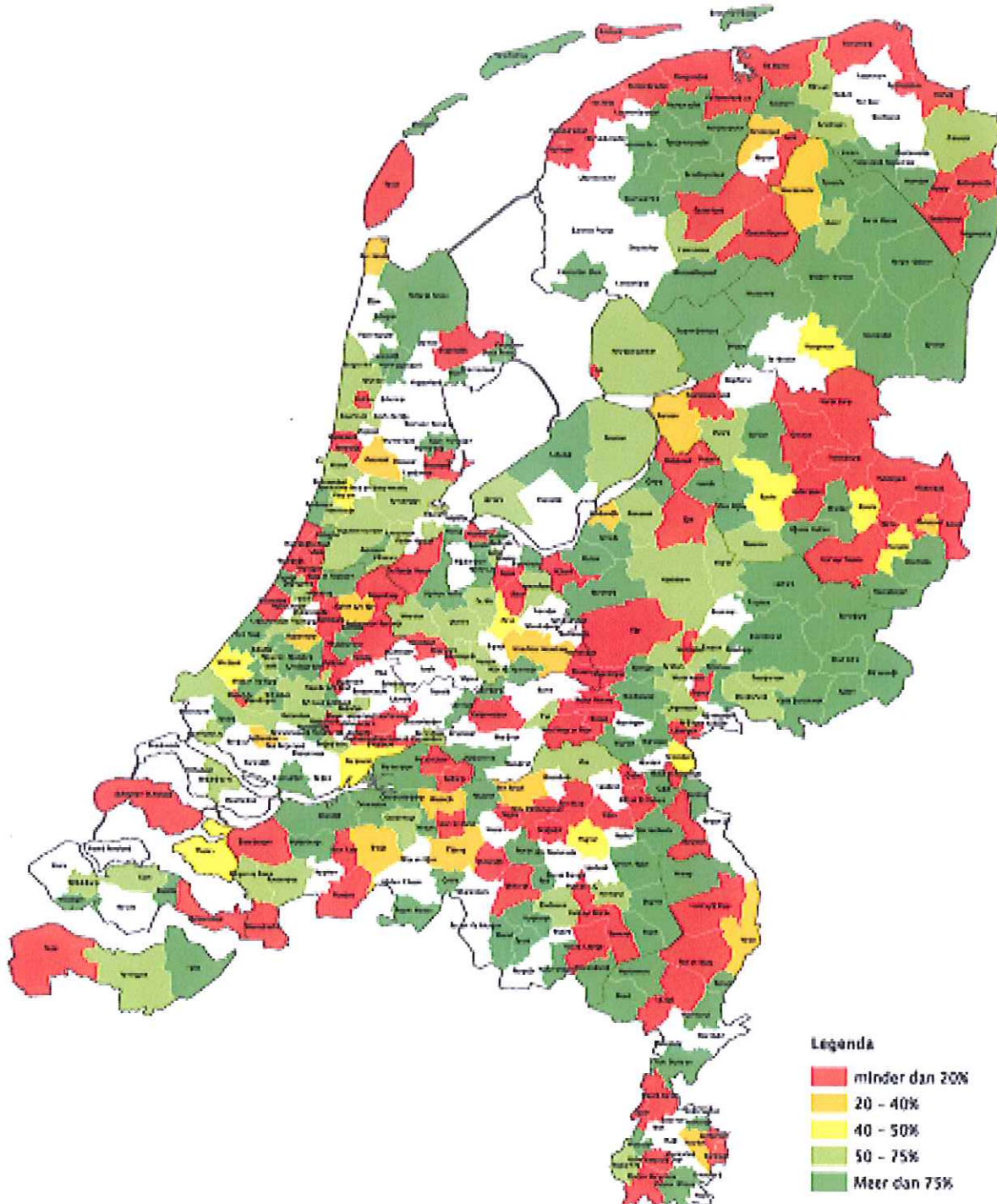
Provincie	2011-2012	2012-2013	%
Drenthe	25.420	19.365	76%
Flevoland	24.194	13.231	55%
Friesland	36.591	19.809	54%
Gelderland	121.275	81.368	67%
Groningen	34.599	20.403	59%
Limburg	57.924	26.486	46%
Noord Brabant	144.672	74.645	52%
Noord Holland	150.723	104.149	69%
Overijssel	70.537	34.290	49%
Utrecht	69.794	36.331	52%
Zeeland	20.950	12.550	60%
Zuid Holland	199.394	114.902	58%
<b>Eindtotaal</b>	<b>956.073</b>	<b>557.529</b>	<b>58%</b>

Beschikbaar tegoed voor cultuuronderwijs in schooljaar 2012-2013, afgezet in % ten opzichte van schooljaar 2011-2013 (laatste Cultuurkaartjaar)

Provincie	2011-2012	2012-2013	%
Drenthe	381.300,00	234.825,00	62%
Flevoland	362.910,00	171.355,00	47%
Friesland	548.865,00	265.085,00	48%
Gelderland	1.819.125,00	1.026.670,00	56%
Groningen	518.985,00	276.785,00	53%
Limburg	868.860,00	331.010,00	38%
Noord Brabant	2.170.080,00	943.945,00	43%
Noord Holland	2.260.845,00	1.382.545,00	61%
Overijssel	1.058.055,00	454.700,00	43%
Utrecht	1.046.910,00	487.375,00	47%
Zeeland	314.250,00	183.250,00	58%
Zuid Holland	2.990.910,00	1.515.670,00	51%
<b>Eindtotaal</b>	<b>14.341.095,00</b>	<b>7.273.215,00</b>	<b>51%</b>

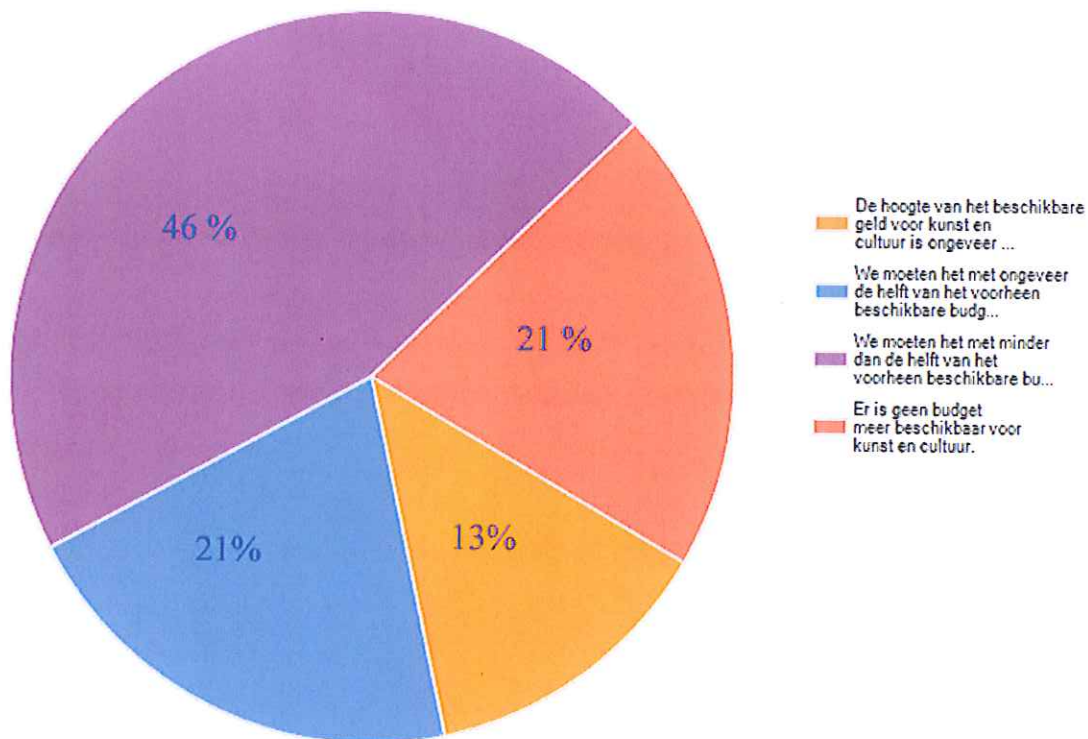
Overzicht deelname per gemeente als percentage ten opzichte van schooljaar 2011-2012 (laatste jaar Regeling Cultuurkaart). Gemeentes die wit blijven hebben geen VO-school of de vestiging in deze gemeente wordt meegeteld bij de gemeente waar de hoofdvestiging zich bevindt.

**Aantal deelnemers in 2012-2012 in % van het aantal in 2011-2012**



## Uitslag enquête vragen onder niet deelnemende scholen

Welke gevolgen heeft het wegvallen van de Rijksbijdrage aan de Cultuurkaart, voor de manier waarop de kunstvakken en de verplichte culturele activiteiten gefinancierd worden op uw school



46% geeft aan dat het budget met minder dan de helft is teruggebracht.

21% geeft aan dat er geen budget meer beschikbaar is

21% geeft aan dat het budget gehalveerd is

13 % geeft aan dat het budget gelijk gebleven is.